No. 16. Donderdag 21 April 1910. 10de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

OPGERICHT DOOR KOLONEL G.E.V.L. VAN ZUYLEN, 21 MAART 1900.

„HET KOLONIAAL BELANG IS EEN ALGEMEEN NEDERLANDSCH BELANG."

Abonnementsprijs per jaar:

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling	f 2.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland	„ 4.—
Afzonderlijke nummers	„ 0.05

Prijs der Advertentiën:

Per regel	f 0.15
Bij plaatsing van 500 regels	„ 0.12½
„ „ „ 1000 „	„ 0.10

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.
Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, *51 Verhulststraat.*
Voor *Advertentiën* tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO", AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, *Telefoon 4424*, beiden DEN HAAG.

Inhoud van dit nummer.

Het Hoofddoel der Vereeniging is:

Het verspreiden van populaire kennis omtrent onze Indiën onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zoodoende en ook door het verleenen van onderlinge hulp, warme belangstelling en liefde te kweeken tusschen Nederland hier en ginds.

Het lidmaatschap bedraagt als minimum f 2.— 's jaars (voor Indië en het buitenland minstens f 2.50). *)

Zij die f 5.— of meer contribueeren of een gift in éens schenken van f 100.—, zijn donateur(trice).

Aan alle donateurs en leden wordt kosteloos en franco het *Koloniaal Weekblad* toegezonden.

*) Zie inteeken-biljet op de achterzijde van den Omslag. Verzoeke dit ingevuld te zenden aan het adres van den Secretaris van het Hoofdbestuur **E. van Assen**, *Heulstraat 17, Den Haag.*

Informatie-Bureau

(Secretaris J. L. van Gennep),

dagelijks — Zon- en feestdagen uitgezonderd — van 10—12 en 2—4 u., ten kantore **Heulstraat 17, 2de verdieping.**

Zie overigens **Officieele Mededeelingen** ook van het Dagel. Bestuur en de Afdeelingen op blz. 8.

De Tentoonstelling van Indische Foto's bij BOEATAN, Heulstraat 19, Den Haag.

De tentoonstelling van Indische foto's, welke nog tot het einde dezer week bij Boeatan, Heulstraat 19 te 's-Gravenhage te kijk is, mag zich in een druk en belangstellend bezoek verheugen. De collectie mooie kiekjes zijn dit dan ook overwaard. Niet dikwijls is men hier in Nederland in de gelegenheid zooveel fraais op dit gebied bijeen te zien. In het bijzonder trekken de aandacht eenige landschappen en tafereeltjes, door de heeren Adolfs te Semarang en Huismans te Buitenzorg op meesterlijke wijze uitgevoerd niet alleen, maar ook artistiek gekozen, zoodat ze een lust der oogen zijn.

Naar men hoopt, zullen beide amateur-fotografen genegen zijn ook enkele proeven van hun kunst in te zenden ter opluistering der Koloniale Afdeeling op de huisvlijt-tentoonstelling van den V o l k s b o n d, dezen zomer te Scheveningen te houden.

Ook een Oud-Indischgast, aan wien „Boeatan" op fotografisch gebied veel te danken heeft, stond bereidwillig eenige zijner mooie opnamen af van gedeelten van Nederl.-Indië, die nog niet dikwijls in beeld zijn gebracht.

Niet minder bewondering oogsten de vergrootingen welke Prof. A. W. Nieuwenhuis dienstbaar maakt aan zijn colleges te Leiden, betreffende de Ned.-Indische Land- en Volkenkunde. Het heeft dezen hoogleeraar maanden lang werk gekost, waaraan heel wat [illegible] uit particuliere verzamelingen verbonden was, om zulk een rijke, onderscheiden verzameling bijeen te krijgen. Maar het resultaat er van is dan ook schitterend!

Daar een groot deel dezer Leidsche verzameling thans voor de Brusselsche tentoonstelling af was gestaan, en van verschillende zijden nog toezeggingen van mooie foto's ter uitstalling zijn gedaan, waarvoor ditmaal de plaats ontbrak, is het zeer te hopen, dat er later weer eens een tentoonstelling van Indische foto's zal kunnen worden gehouden.

Congres en Tentoonstelling in Juli 1911 te SOERABAJA,

te houden in het belang van de cultuur en de bereiding van Vezelstoffen, alsmede de verdere verwerking daarvan.

Het voornemen van het Ned.-Indisch Landbouw-Syndicaat (Voorzitter Mr. A. Paets tot Gansoyen, Secretaris D. J. R. Putman Cramer) om in Juli 1911 te Soerabaja een congres en eene tentoonstelling te houden ten dienste van de cultuur van vezelplanten en de bereiding van vezelstoffen, is reeds in de dagbladen bekend gemaakt.

Het doel zal zijn kennis te verbreiden omtrent de wijze, waarop de voornaamste vezelsoorten zijn te verkrijgen en voor verdere bewerking zijn te benutten.

Dit doel zal men trachten te bereiken:

1o. door te houden deskundige besprekingen gedurende het congres;

2o. door de tentoonstelling:

- *a.* van in werking zijnde machines die noodig zijn om de vezels af te scheiden en verder te bereiden, totdat zij voor den afzet gereed zijn, met inbegrip van de verpakking;
- *b.* van de verschillende vezels zelve in den vorm en in de verpakking, waarin zij afzet kunnen vinden.

Het Comité, dat zich tot verwezenlijking van het voorgestelde doel in Ned.-Indië heeft gevormd, noodigde aanvankelijk den Heer Dr. G. van Iterson Jr., Hoogleeraar aan de Technische Hoogeschool te Delft uit, als vertegenwoordiger in Nederland op te treden, in overleg met de heeren G. G. Schrieke bovengenoemd en J. G. H. de Voogt, Oud-Generaal-Majoor der Genie, beiden destijds tijdelijk in Nederland, doch sedert naar Indië teruggekeerd.

Tevens werd de wensch geuit, dat ook in Nederland een comité zou worden samengesteld, ten einde met het Ned.-Indische samen te werken en door gemeenschappelijk overleg een goeden uitslag te verzekeren, meer bepaaldelijk om de inzendingen uit Nederland en andere landen van Europa, alsmede die uit Noord- en Zuid-Amerika, en wellicht ook uit Afrika, voor te bereiden.

Dit Comité is samengesteld als aan het slot is vermeld.

De heer Dr. M. Greshoff, Directeur van het Koloniaal Museum te Haarlem, die zich bereid had verklaard mede te werken, en van wiens zeer geschatte voorlichting zooveel te verwachten was, werd tot aller diep leedwezen door den dood aan zijn werkkring ontrukt.

Op zichzelf is het van overwegend gewicht, dat in Ned.-Indië de volle aandacht gevestigd wordt op alles, wat cultuur en bereiding van de voornaamste vezels betreft, hieronder begrepen de eischen, door de afnemers aan de bereiding en de verpakking gesteld *).

De zaak krijgt echter nog grooter belang hierdoor dat bij het Comité in Ned.-Indië de bedoeling voorzit, om het congres en de tentoonstelling te benutten om ook de Inlandsche bevolking voor te lichten omtrent het zelfstandig aandeel, dat zij in de cultuur van vezelplanten en de bewerking der vezelstoffen zal kunnen nemen.

Met het oog hierop zal de tentoonstelling zich niet beperken tot groote machines, uit den aard kostbaar en alleen door kapitaalkrachtigen aan te schaffen, maar zich uitstrekken tot kleinere werktuigen, welke geschikt zijn voor de verkrijging door middel van huis-industrie van vezels van een goede marktwaarde.

Tevens zal gestreefd worden naar de bijeenbrenging van machines en werktuigen, dienende tot verwerking van deze vezels tot voorwerpen, welke gemakkelijk aftrek kunnen vinden.

Deze en andere gedachten leidden het Ned.-Indisch Comité nader ook tot het voornemen om eene afzonderlijke tentoonstelling tot stand te brengen van de voorwerpen, welke van vezels vervaardigd worden, zoowel in Ned. Indië als elders.

De regeling van deze laatste tentoonstelling, voor welke bijzondere aandacht wordt gevraagd, daar zij in de Indische circulaire nog niet kon worden vermeld, zal nader worden geleid door den heer J. E. Jasper, controleur bij het Binnenlandsch Bestuur op Java, die in de laatste jaren van Regeeringswege belast was met het verzamelen van gegevens betreffende de Inlandsche nijverheid en kunstnijverheid, en binnenkort met een jaar verlof naar Europa denkt te komen.

De gedachte om aldus tevens ten nutte der Inlandsche bevolking werkzaam te zijn, geeft aan het voornemen van het Ned.-Indisch Landbouw-Syndicaat eene zeer te waardeeren, sympathieke strekking. Hierdoor toch zal meer algemeen de bereiding van nuttige vezels worden aangemoedigd, en tevens de weg geopend zijn voor belangrijke takken van nijverheid.

Intusschen, ook de nijverheid en de handel in het moederland hebben groot belang bij deze aangelegenheden.

In de eerste plaats in zooverre betreft de levering van machines en werktuigen tot bereiding en tot verdere verwerking der vezels, alsmede tot het leveren van drijfkracht voor de op te richten ondernemingen.

Verder echter ook, omdat daardoor gesteund zal worden de binnenlandsche markt, tot verkrijging van het ruw materiaal. Dit zal niet alleen den handel ten goede komen, maar ook de fabrieken tot vervaardiging van papier, tapijten, touwwerk, borstels enz. en de spinnerijen. Die toch zullen dan hunne grond-

*) Was aanvankelijk (blz. 6 der Indische circulaire) de bedoeling de katoen-cultuur op het congres onbesproken te laten, nader overleg heeft tot een tegenovergesteld besluit geleid. Ook aan de rameh zal op het congres meer aandacht worden geschonken dan oorspronkelijk gedacht was. Beide producten zullen, gelijk van den aanvang af bedoeld was, op de tentoonstelling tot hun volle recht komen.

stoffen rechtstreeks uit de eigen kolonie kunnen betrekken, terwijl ze tot nu toe hoofdzakelijk op buitenlandsche tusschenpersonen aangewezen zijn.

Tot bereiking van deze doeleinden bestaat mede het voornemen om in Nederland eene na-tentoonstelling te houden van het te Soerabaja ingezondene, behalve de machines en werktuigen, waardoor aan den Nederlandschen handel volledige bekendheid zal worden gegeven met de uit Indië en elders te betrekken vezelstoffen.

Het Bestuur van het Koninklijk Zoölogisch Genootschap „Natura Artis Magistra" te Amsterdam heeft met niet genoeg te waardeeren welwillendheid zich bereid verklaard de vereischte zalen voor de na-tentoonstelling kosteloos beschikbaar te stellen.

Eindelijk zal de vermeerdering van kennis uit het congres en de tentoonstellingen voortvloeiende, ten nutte komen aan onze West-Indische koloniën, Suriname en Curaçao, waar in de laatste jaren ernstige pogingen worden gedaan voor de cultuur van vezelstoffen en de bevordering der vezel-industrie.

Geen wonder dan ook, dat de Regeering bereid is gevonden de zaak te steunen. Niet alleen heeft zij eene toelage van ƒ 20.000 toegekend ten laste der Indische begrooting, maar ook is door Hunne Excellenties de Ministers van Koloniën en van Landbouw, Nijverheid en Handel, de verblijdende toezegging gedaan, de verwezenlijking van voormelde plannen zooveel mogelijk te zullen steunen.

Meer in het bijzonder verdient met erkentelijkheid te worden vermeld, dat de medewerking en voorlichting werd verkregen van de afdeeling „Handel" van laatstvermeld Departement. Van den Heer Mr. J. C. A. Everwijn, die gelijk bekend deze afdeeling beheert, is reeds menig blijk van belangstelling ondervonden, terwijl hij deze ook bij de verdere voorbereiding heeft toegezegd.

De belangstelling van particuliere zijde belooft zeer levendig te zijn. Niet alleen is in Ned.-Indië reeds een vrij groot bedrag bijeengebracht, maar ook in Nederland werd in verschillenden vorm steun toegezegd, o. a. — gelijk reeds vermeld — door het Bestuur van „Natura Artis Magistra" en verder door de Directies der Stoomvaartmaatschappijen „Nederland" en „Rotterdamsche Lloyd".

Aanvankelijk voornemens slechts de halve vracht te berekenen, zoowel bij de reis van Europa naar Soerabaja, als bij die van Soerabaja naar Europa, werd later door deze Maatschappijen de voorkeur gegeven aan volle vracht heen en kosteloos vervoer terug, omdat anders ingeval van verkoop der te Soerabaja aangebrachte goederen, de vrachtvermindering een te individueel karakter zou dragen. De toegestane regeling heeft niettemin veel voor, daar in geval van verkoop te Soerabaja, de vracht door den eigenaar aan den kooper in rekening kan worden gebracht, terwijl de eerste bij niet-verkoop zeker is van kosteloozen terugvoer.

Pogingen worden in het werk gesteld, om ook voor inzendingen buiten Europa gunstige voorwaarden te bedingen.

Het verdient ten slotte bijzondere opmerking:

1o. dat aangevoerde goederen zonder kosten gebracht zullen worden van de reede te Soerabaja naar het tentoonstellingsterrein;

2o. dat aldaar kosteloos beweegkracht zal worden beschikbaar gesteld in nader overleg met de inzenders;

3o. dat voor plaatsruimte niets zal worden rekening gebracht;

4o. dat de na-tentoonstelling te Amsterdam, voor hen, die aan de tentoonstelling te Soerabaja hebben deelgenomen, geen kosten teweeg zal brengen.

Op grond van een en ander is te verwachten, dat ook in het moederland veel belangstelling zal bestaan en dat deze zich zal uiten niet alleen door een groot aantal inzendingen, maar ook door het verleenen van geldelijken steun.

Het Nederlandsch Comité:

Mr. J. H. Abendanon, Oud-Directeur van het Departement van Onderwijs, Eeredienst en Nijverheid in Nederlandsch-Indië, Voorzitter, 's-Gravenhage;

G. B. H. F. Alpherts, Directeur van de Naamlooze Vennootschap „De Nederlandsch-Indische Industrie", Penningmeester, 's-Gravenhage;

J. R. Couperus, Oud-Resident van Djokjakarta, 's-Gravenhage;

A. E. Dinger, Directeur van de Internationale Crediet- en Handelsvereeniging Rotterdam, te Rotterdam;

Jhr. R. Feith, Vertegenwoordiger der firma Geertsema, Feith & Co., Penningmeester, Amsterdam;

J. P. Huchshorn, Werktuigkundig-Ingenieur, Leeraar aan de Nederlandsche School voor Nijverheid en Handel te Enschedé;

Prof. Dr. G. van Iterson Jr., Hoogleeraar aan de Technische Hoogeschool te Delft;

H. van Kol, Ingenieur, Oud-Lid van de 2e Kamer der Staten-Generaal, Voorschoten;

J. M. van der Lely, Chef der firma G. Ligtermoet & Zoon, Importeurs en Fabrikanten van Plantenhaar, te Rotterdam;

R. A. de Monchy Jr., Fabrikant, Secretaris van de Vereeniging ter bevordering van de katoencultuur in de Nederlandsche Koloniën, te Hengelo;

E. L. Selleger, Scheikundig-Ingenieur, Directeur der N.V. Papierfabriek „Gelderland" te Nijmegen;

S. Stibbe, Oud-Resident van Tapanoeli, Secretaris van de Nederlandsche afdeeling der Ned.-Indische Maatschappij van Nijverheid en Landbouw, 's-Gravenhage.

Deel van dit comité maakt ook uit het Bureau voor Handelsinlichtingen te Amsterdam, Directeur de heer O. Kamerlingh Onnes.

Tot Secretaris is gekozen de heer G. A. Heyning, werktuigkundig en electrotechnisch ingenieur, werkzaam bij de Siemens & Halske A. G., Filiale 's-Gravenhage, (Van Bleiswijkstraat 2, 's-Gravenhage), bij wien desgewenscht ook exemplaren verkrijgbaar zijn van de in Ned.-Indië verspreide circulaire, terwijl hij bereid zal worden gevonden alle nader vereischte inlichtingen betreffende inzendingen te verschaffen.

Comité in Nederlandsch-Indië:

Eere-Voorzitter: De Directeur van het Departement van Landbouw in Nederlandsch-Indië, Buitenzorg.

Voorzitter: T. Ottolander, Onder-Voorzitter van het Nederlandsch-Indisch Landbouw-Syndicaat, Taman Sarie, Banjoewangi.

Secretarissen: Mr. W. Birnie, Soerabaja;

D. J. R. Putman Cramer, Secretaris van het Nederlandsch-Indisch Landbouw-Syndicaat, Soerabaja, tevens Thesaurier van het Comité.

Leden: J. J. Benjamin, Hoofdagent van de Koloniale Bank, Soerabaja;

K. Heyne, Chef-Conservator bij het Departement van Landbouw, Buitenzorg;

G. J. Hupkes, Directeur der Nederlandsch-Indische Industrie, Soerabaja;

E. de Kruyff, Afdeelings-Chef-Bacterioloog bij het Departement van Landbouw, Buitenzorg;

G. G. Schrieke, Administrateur der onderneming Bajoe-lor, Banjoewangi.

Onder de talrijke leden van het Eere-Comité behoort ook de heer C. R. B a k h u i z e n v a n d e n B r i n k, v o o r z i t t e r v a n „O o s t e n W e s t."

Ongetwijfeld zullen v e l e leden der Vereeniging het levendigste belang stellen in dit Congres met de daaraan verbonden nuttige tentoonstelling en zal ieder naar vermogen willen bijdragen tot het zooveel mogelijk welslagen van beide.

PERSKRONIEK.

INHOUD: Het *Algemeen Handelsblad* over het buitenlandsch kapitaal in onze koloniën. — De *Standaard* over het Japansche gevaar.

De quaestie der onteigening van de particuliere landerijen op Java begint nu, vreemde kapitalisten, waaronder in de eerste plaats Engelsche geldmannen, millioenen in onze koloniën hebben gestoken, van actueel belang te worden. Zooals men weet heeft onze regeering een „waarschuwing" in de engelsche pers doen publiceeren, dat zij niet alleen op afkoop der z.g. „souvereiniteitsrechten" uit is, maar ook tot onteigening zal overgaan. Veel indruk heeft die verklaring niet gemaakt. Dit blijkt b.v. duidelijk uit de prospectus der maatschappij, die de Pamanoekan- en Tjiassemlanden gaat exploiteeren.

Uit dit fraaie stuk drukt het A l g e m e e n H a n d e l s b l a d een, voor den geest der a.s. exploitanten inderdaad kenschetsend gedeelte af. Zoo vertellen deze heeren o.m.:

„De eigendom geeft enkele souvereine rechten, waaronder ook het recht om heerendiensten van de inlandsche bevolking te eischen. De directeuren, ofschoon geneigd om te onderhandelen met de Nederlandsche Regeering omtrent de overgave van deze souvereine rechten, zullen zich tegen aankoop door de Regeering verzetten (indien een poging daartoe mocht worden gedaan volgens de ontworpen wet, waarop wij later zullen wijzen), tenzij na betaling van de waarde van het bezit en van alle rechten, die daartoe behooren en het verstrekken van erfpachtsrecht op de landen aan de Maatschappij. Eenig denkbeeld van den prijs, die betaald zou moeten worden, kan men verkrijgen door het nevengaand verslag van den heer Van den Berg te lezen, die den eigendom alleen schat op een waarde van 3.925.000 pond of ƒ 44.000.000. De maatschappij zal bovendien eischen al de voordeelen van de rechten, die den vroegeren eigenaar verzekerd mochten zijn bij het verdrag tusschen Engeland en Holland."

Dit is inderdaad niet onaardig. Een land, dat men voor eenige millioenen koopt, in een maatschappij inbrengen van 1.100.000 pond (ƒ 13.200.000) en dan zich per slot van rekening laten onteigenen voor.. ƒ44.000.000. Dat in geen verdrag met Engeland ooit over particuliere landerijen gesproken is behoeft wel geen nader betoog. Waarschijnlijk dient dit „argument" alleen om er later de engelsche regeering in te halen. Maar laten wij het woord aan het A l g e m e e n H a n d e l s b l a d:

„Men ziet hieruit", zegt het orgaan, „dat deze Engelschen reeds dadelijk pogen de macht van hun regeering als een waardevol wapen te hanteeren, zich beroepen op het feit, dat een Engelschman, Raffles, de landen verkocht heeft en reeds bij voorbaat verklaren zich niet te willen onderwerpen aan de wet van ons land. De wet, die vaststelt, dat de bezitters bij onteigening niets hebben te eischen, daar de rechter de schadevergoeding vaststelt. En moge de rechter al rekening houden met den hoogen verkoopprijs (7.500.000 gulden) in dezen rubber-„boom" tijd betaald: met de waarde, die de Engelsche speculanten aan het terrein hechten — alleen aan de tusschenpersonen, den heer De Koning en een agency, is 1.200.000 gulden betaald! — zal die rechter zeker weinig rekening houden.

Reeds heeft het krachtigste orgaan van de beruchte Johannesburgsche uitlanders zich aan de zijde van deze company geplaatst. Wij lezen immers in T h e S t a n d a r d:

„Indien — wat ons zeer onwaarschijnlijk voorkomt — de Nederlandsche Regeering inderdaad tot terugkoop dezer landen mocht overgaan, dan zou de vergoeding, die zij zou hebben te betalen, zeker veel hooger zijn dan de er voor betaalde prijs, en daar de ontwikkeling dezer landen met Engelsch kapitaal sterk ten goede zou komen aan de inlandsche bevolking, is het duidelijk, dat middelen gevonden moeten worden om dit resultaat te bereiken. De actie van het Nederlandsch gouvernement, indien zij inderdaad plaats vindt, zal derhalve eerder voor- dan nadeelig zijn voor de Engelsche aandeelhouders."

Hier blijkt duidelijk, dat thans niet gepraat — het Voorloopig Verslag over den aankoop van de Kandanghaoer-landen is kolommen lang — maar gehandeld moet worden. Andere eigenaren zullen zeker niet achterblijven, nu de Nederlandsch-Indische Landbouwmaatschappij is voorgegaan. De overwegingen, die indertijd de oprichters van deze maatschappij geleid hebben, hebben op directie en commissarissen van de Landbouwmaatschappij en van den eenigen aandeelhouder, de Ned.-Ind. Handelsbank, geen vat gehad. Als het zoo met het groene hout is...

Curiositeitshalve drukken wij hier nog eens enkele der woorden af, door de bekende commissie van zes Nederlanders tot hun landgenooten gericht, toen zij op zeer korten termijn om 9 millioen gulden in obligaties vroegen en deze verkregen:

„Wij erkennen gaarne, dat wij, aangemoedigd door de ons van zoo velerlei zijden betoonde belangstelling, dit beroep doen op het Nederlandsch kapitaal, omdat hier zoo oneindig veel voor Nederland te behouden is, dat anders onherstelbaar en onherroepelijk verloren gaat, niet het minst den goeden en solieden naam van Nederland in dat heerlijk en vruchtbaar Indië, dat ongetwijfeld weer met winst terug zal geven, wat op welbeproefden grondslag aan zijn bodem wordt toevertrouwd.

„Deze oproeping is gericht tot allen, die belang hebben bij en belang stellen in de toekomst van Nederland en Nederlandsch-Indië."

Welnu, zoo besluit het blad, die toekomst heeft ons uitlanders gebracht die de tusschenkomst van hun Regeering wenschen in te roepen om zich tegen de wetten van ons land te verzetten."

De waarschuwing van het Amsterdamsche orgaan is zeker op haar plaats. Maar waarom heeft het niet dadelijk met al den invloed, waarover het beschikt, aangedrongen op onteigening dier particuliere landerijen als het meest urgente vraagstuk, dat in onze koloniale politiek viel op te lossen? Ware het niet meer in 's lands belang geweest, dat er onder het regime Van Heutsz wat minder geoorlogd en wat minder „beschaving" op de Buitenbezittingen, maar deze zaak tot een goed einde ware gebracht?

Nu zijn de Engelschen er eenmaal, en die kunnen niet met marechaussee's verjaagd of tot rede gebracht worden. Had er op den troon te Buitenzorg gedurende de laatste jaren misschien een man, gezeten, die minder „groot van daden" was dan de heer Van Heutsz, dan zouden wij nu misschien niet staan voor een toestand, die als twee droppels water gelijkt op den toestand in Z.-Afrika vóór den Transvaal-oorlog. Wie denkt niet bij het lezen van bovenstaand S t a n d a a r d-artikel, waarin o.m. verkondigd wordt, dat de „ontwikkeling dezer landen met Engelsch kapitaal sterk ten goede zou komen aan de inlandsche bevolking", aan een analoge redeneering uit de jaren vóór 1899, toen het in de engelsche pers voortdurend heette, dat de Transvaal nooit tot „ontwikkeling" kon komen als die domme Boe-

ren dat alleen doen moesten, die bovendien die inboorlingen zoo „mishandelden!"

Wij kunnen van die „glorie" onder het bewind van den heer Van Heutsz en de „rubberboom" in Londen nog plezier beleven.

* * *

Over het japansche gevaar driestart de Standaard als volgt:

„Het is noodig, als de Japaneezen naar onzen Archipel komen, een oog in 't zeil te houden. Zoo nu heeft onlangs een Japaneesch Kamerlid, de heer Takegoshi, Java en Sumatra bezocht, en zijn reisindrukken meegedeeld in het Japansche tijdschrift Taiijo.

Zijn indruk is zeer gunstig, wat land en volk betreft, maar ons Gouvernement vindt hij te zwak om zulk een grooten Archipel tot hoogere ontwikkeling te brengen. Er kon zooveel van onzen Archipel gemaakt worden, maar dan zou er een heel ander initiatief van ons moeten uitgaan. Met name verbaast hij er zich over, dat we, na een bewindvoering van drie reuwen, nog slechts een kolonie van 70.000 Europeanen hier wisten te vestigen.

Japan verstaat de kunst van kolonisatie, merkt hij op, heel wat beter. Het is nu tien jaar meester van Formosa, en liet er reeds 111.000 emigranten landen.

Hij maakt er dan ook geen geheim van, waar hij heen wil. Vroeg of laat moet onze Archipel Japansch worden. Japan heeft z.i. een groote fout begaan, door zich, na den Russischen oorlog, in Manchoerije en Korea te nestelen. Een eilandenrijk als Japan moest nooit pogen op het vasteland bezittingen te krijgen. Engeland beproefde dit eerst ook, zegt hij, maar juist dit belette Engelands opbloei. Jeanne d'Arc heeft niet alleen Frankrijk, maar tegelijk Engeland gered, door het terug te dringen naar de eilanden. Een eilandenrijk moet nooit anders dan eilanden annexeeren, en waar die eilanden, waarop het uit moet gaan, voor Japan liggen, is duidelijk. Hij spreekt niet van de Philippijnen, maar is verrukt over onzen Archipel, en Japan zou z. i. veel wijzer hebben gehandeld, zoo het Manchoerije en Korea onder Russischen invloed had gelaten, en zoo 't zelf zijn koers naar het Zuiden had genomen.

Nu zegt dit natuurlijk in het minst niet, dat de Japansche Regeering in deze richting haar gedachten zou laten gaan, maar het toont dan toch, welke gedachten voor de toekomst door een Kamerlid uit Japan onder het volk worden rondgedragen. Gedachten daarom te gevaarlijker, omdat de heer Takegoshi er bij zegt: „Ik begin met te zeggen, dat ik een beslist voorstander van den vrede ben, en dat onze expansie in den Oceaan altoos grooter moet worden in den weg van vreedzame ontwikkeling."

Blijkbaar bedoelt hij hiermee, dat het tot een vreedzame invasie van Japaneezen in onzen Archipel moet komen, juist zooals de Chineezen er eertijds in massa's heentrokken, maar dan natuurlijk met nog een ander doel dan waarmee de Chineezen zich bij ons vestigden."

Uit de O.-I. Mail.

Volgens de jongste mailberichten was van Batavia **de cholera** zoo goed als geweken, slechts nu en dan komt er nog een enkel geval voor. Te Semarang en Soerabaja echter was 't er minder gelukkig mee gesteld. De te Semarang te houden Tentoonstelling betreffende het jonge kind, is daarom dan ook uitgesteld.

Wij lezen, dat op 22 Maart j.l. in laatstgenoemde stad 36 gevallen waren aangegeven. Het gaat er dus niet op vooruit.

Hedenmorgen brachten wij weder een bezoek aan het stadsverband, zoo schrijft de redacteur van de Nieuwe Soer. Crt., en werden door den wachthebbenden dokter vriendelijk ingelicht. Ruim een week wordt de **creoline-therapie van dr. J. Groneman** op de lijders in die inrichting toegepast, doch zonder noemenswaardig succes, terwijl bij een toepassing van calomel en kamfer soms wel een gunstig resultaat wordt verkregen.

De inlandsche artsen, die dagelijks uit den aard hunner betrekking met choleralijders in aanraking komen, verklaren eenparig, geen waarde te hechten aan een genezing door middel van creoline.

Over deze zelfde creoline-therapie treffen wij in De Locomotief eenige beschouwingen aan van den heer O. Deggeler, geneesheer te Tjepoe, waaraan wij het volgende ontleenen:

Uit een schrijven van dr. Groneman las ik, dat iemand in Djokja liever z'n kind laat sterven aan de cholera, dan dat hij toestaat, dat een leek (in casu de onderwijzer n.b. op een medisch advies) zijn kind creoline geeft, als op school zich verdachte verschijnselen van cholera voordoen. Dit is kortzichtig en dom. Wacht hij, tot de verschijnselen duidelijk worden en de doktoren met bacteriologisch onderzoek positief cholera geconstateerd hebben, dan kan noch creoline, — noch ook de dokter, die hem de creoline afraadde, zijn kind redden.

Verder zegt schrijver o.m.:

De zuivere creoline van Paerson is onschadelijk. Ik heb in 1901, toen ik zelf de desinfectie-brigades aanvoerde en elk choleragevaI in de kampong volgde tot het lijk in het graf lag, tweemaal in drie maanden tijds een ernstigen buikloop gekregen, en die met creoline dadelijk tot staan gebracht. Een bacteriologisch onderzoek kon ik niet instellen, opzenden van de faeces naar Batavia of Semarang duurde te lang en dus nam ik het risico, dat het misschien geen cholera was voor mijn rekening, en nam 5 gram creoline per keer, zonder ooit eenig nadeel er van ondervonden te hebben.

Inlanders, na kennismaking met creoline, prefereeren deze boven pepermuntdranken, omdat hun buik zoo lekker warm wordt. Deze eigenschap van de creoline hebben zij goed geobserveerd, dat is inderdaad het geval. De buik voelt lekker warm en zacht transpireeren is het begeleidend verschijnsel.

Toch zullen er ook met algemeen toegepast gebruik van creoline nog wel reddelooze gevallen voorkomen. Maar aan malaria sterven ook nog honderden menschen en toch zal niemand verzuimen in een geval van malaria chinine te geven, zelfs prophylactisch!

Ook al tengevolge der cholera zal **de huldiging van mr. Lorentz** te Soerabaja, die heel wat beloofde, in het water vallen, meldt de heer van Geuns in het Soer. Handelsblad. Vermoedelijk zal De Java, het bivakschip, dat zij op sleeptouw heeft, hier laten en dan, na kolen te hebben ingenomen, met het detachement en de Dajaks doorgaan naar Tandjong Priok.

Men weet verder niet, of mr. Lorentz en zijn voornaamste tochtgenooten hier aan land zullen gaan. En als dit geschiedt, is het nog twijfelachtig, of de feestmaaltijd zal doorgaan. Immers, de heeren medici schudden het hoofd.

Men hoopt echter, dat men in allen gevalle den ontdekkingsreiziger in de Simpangsche Societeit zal kunnen ontvangen, terwijl hem tevens het verzoek zal worden gedaan in een causerie verslag te doen van zijn reisbevindingen.

Omtrent **den terugkoop van de particuliere landerijen** lezen wij in de Javabode:

„Wij spraken dezer dagen, in verband met den voorgestelden aankoop van het land *Kandang Haoer* van het nog steeds aanhangige, door minister Malefijt mede overgenomen wetsontwerp van den heer Idenburg, waarbij zou worden bepaald, dat de Gouverneur-Generaal bij ordonnantie zou kunnen verklaren, dat een of meer landerijen tot het staatsdomein moesten worden teruggebracht, waarna, indien de eigendom niet bij minnelijke overeenkomst*) plaats kon vinden, de eigendoms-overgang langs den weg van onteigening zou geschieden.

Nader vernemen wij omtrent de reden van de vertraging, welke de behandeling van dit wetsontwerp ondervindt, dat, reeds aanstonds nadat dit product van wetgevenden arbeid onder de oogen kwam van buiten het ministerie van koloniën staande bevoegde beoordeelaars, tot zoo talrijke en belangrijke vragen aanleiding gaf, dat de vorige minister zelf de weinig practische waarde er van erkende. O.m. was, om slechts eenige punten aan te roeren, niet voorzien in het geval, dat slechts een gedeelte van een particulier land, voor zoover geoccupeerd door de inlandsche bevolking, zou worden teruggekocht, of dat die terugkoop zich zou bepalen tot de z.g. heerlijke rechten, de vordering door den landheer van belasting in natura, in geld en in arbeid, de aanstelling van hoofden, enz.

Uit dien hoofde werd reeds door den heer Idenburg in zijne vorige functie ter zake het gevoelen gevraagd van de indische regeering. Dat het weinig gelukkige ontwerp hier te lande weinig bijval vond, behoeft na het vorenstaande geen wijdloopig betoog. Direct na aankomst — het is reeds eerder in dit blad vermeld. — drong de tegenwoordige Gouverneur-Generaal er op aan, de zaak thans spoedig tot afdoening te brengen, hetgeen echter, ondanks herhaalde besprekingen van den landvoogd met de betrokken autoriteiten, nog steeds niet het geval is. De kwestie is thans nog in een stadium van voorbereiding, en vordert nog zooveel werk en studie, dat de voltooiing nog geruimen tijd zou duren, indien een der deskundige ambtenaren van de Algemeene Secretarie of van het betrokken departement daarmede werd belast nevens zijn overige werkzaamheden.

Onder deze omstandigheden is het door de Regeering wenschelijk geoordeeld om de nog te verrichten werkzaamheden op te dragen aan een daarvoor be-

*) Men stelde ons naar aanleiding hiervan de vraag „of er ook andere rechtsgeldige overeenkomsten bestaan?"

rekend te achten gewezen bureau-ambtenaar, den leeraar-adjunct-directeur van de opleidingsschool voor inlandsche rechtskundigen, Mr. K. F. Creutzberg, te voren referendaris ter Algemeene Secretarie. De dezer dagen aan dezen ambtenaar, tegelijk met de uitoefening van zijn ambt, tegen genot van een nader vast te stellen gratificatie, gedane opdracht luidt: „om de noodige regelingen te ontwerpen omtrent terugbrenging tot het staatsdomein anders dan bij minnelijke overeenkomst, van particuliere landerijen op Java of gedeelten daarvan en hetgeen verder daarmede verband houdt."

Het haven-plan Kraus-De Jongh.

In de Soerabajasche bladen lezen wij, dat in een talrijke vergadering, gehouden in de koffiekamer van den schouwburg aldaar, onder voorzitterschap van den resident van Soerabaja door de gecommitteerden zelve werd toegelicht. Prof. Kraus begon met te zeggen:

Wij hebben, bij zooveel verscheidenheid van meeningen, geoordeeld, dat, alvorens een rapport vast te stellen, het raadzaam was, hier ter plaatse te komen om de zaken op te nemen, en nu zijn wij tot een oplossing gekomen, die, uitgaande van het pierplan van den heer Van Goor, naar het ons voorkomt, alle belanghebbenden wel moet bevredigen.

Wordt dit plan uitgevoerd, dan zal het laden en lossen op de reede en het vervoer met prauwen naar de bestaande pakhuizen langs de Kalimas evenals nu kunnen blijven plaats hebben. En dat zal ongetwijfeld wel blijven plaats hebben, met dit onderscheid echter, dat het onder veel gunstiger omstandigheden zal geschieden dan nu het geval kan zijn, want een essentieel onderdeel van de werken, die wij hopen voor te stellen, is ook de verbreeding en de daarmee gepaard gaande verdieping van de rivier, zoodat de prauwen onmiddellijk aan den wal kunnen aanleggen.

Maar ook zal de reeds verbreede Kalimas worden ontlast, want een eindeloos aantal prauwen zal ligging kunnen vinden in de prauwenhaven, die aan ons ontwerp is verbonden, en ook zal men daar, langs de te bouwen steigers en de daar te bouwen pakhuizen, goederen kunnen lossen of in ontvangst nemen.

En eindelijk nog — en dit is niet het minst — er zal worden verkregen, wat de handel van Soerabaja reeds 12 jaren geleden zoo vurig wenschte ten einde in bepaalde gevallen de kosten van verscheping te kunnen verminderen: de zeeschepen zullen kunnen aanleggen aan een goed geouilleerde kaai.

Ik zal in verdere beschouwingen van dit ontwerp niet treden. Niemand beter dan de heer De Jongh zal in staat zijn om, op grond van zijn meer dan 30-jarige ervaring, opgedaan in de haven van Rotterdam, die in wezen zeer veel gelijkenis vertoont met Soerabaja, u mede te deelen, hoe wij ons de toekomstige haven van Soerabaja denken te zullen moeten worden gebouwd, ingericht en geëxploiteerd, om het achterland, den Oosthoek van Java, tot grootere welvaart en den handel van Soerabaja tot toenemenden bloei te brengen.

Daarna kwam de heer De Jongh aan het woord, die, naar aanleiding zijner Rotterdamsche ondervindingen, het plan toelichtte.

In een kort daarop door de Handelsvereeniging te Soerabaja belegde, druk bezochte vergadering werd — na bespreking van eenige details — het havenplan van de heeren prof. Kraus en De Jongh met algemeene stemmen goedgekeurd en volle adhaesie daarmee betuigd.

Ook de Kamer van Koophandel heeft zich unaniem met het plan vereenigd.

Oproeping van den Resident van Rembang.

Onder dit hoofd lezen wij in De Javabode, naar aanleiding van een aan het Soerab. Handelsblad ontleend telegram, als zou de resident van Rembang zijn uitgenoodigd tot bespreking met de adviseurs der Regeering, op het kantoor van den hoofdinspecteur der Staatsspoorwegen, van zijne bekende plannen tot economische ontwikkeling van dat gewest, dat vermoedelijk de heer Gonggrijp te Batavia met de directeuren van Gouvernementsbedrijven en Binnenlandsch Bestuur en den hoofdinspecteur ter zake een samenkomst zou houden. Zooals bekend, beoogen de plannen van den resident in hoofdzaak de verheffing van de welvaart van het oostelijk deel van het door hem bestuurd gewest door den aanleg van een spoorlijn van Bodjonegoro naar Lassem, van een afscheepplaats voor producten nabij Lassem en van suikerfabrieken. Daar de spoorweg zonder die fabrieken, welke eene verbinding met de kust noodig hebben, niet rendabel zouden kunnen zijn, zoodat de kans, dat de een zonder de aanwezigheid van de ander zou ontstaan, gering schijnt, zou de resident aan een kapitaalkrachtig lichaam de concessie tot daarstelling van een en ander, met inbegrip van de haven, verleend wenschen te zien. Afgescheiden van de vraag, of de uitvoering van dat plan, waarvoor zich reeds eenige particulieren hebben aangeboden, in 's lands belang ware te achten, verdient het in deze door den resident genomen initiatief toejuiching, daar in elk geval te verwachten is, dat nu de bijzondere aandacht gevestigd is op eene achterlijke streek op Java, maatregelen tot verbetering van den bestaanden staat van zaken al dan niet door tusschenkomst van het particulier element, niet zullen uitblijven.

De Ambachtschool voor Inlanders.

Hierover schrijft de Nieuwe Soer. Crt.:

In December A. P. werd de ambachtsschool voor inlanders op Pegirian geopend en onmiddellijk meldden zich toen een zestigtal leerlingen aan.

Hedenmorgen namen wij daar eens een kijkje en lieten ons door den vriendelijken chef der werkplaatsen overal rondleiden en inlichten.

Het aantal leerlingen bedraagt thans 56, meest allen jongelieden van adellijke afkomst en van buiten de stad. De schooluren zijn van 8 uur 's morgens tot 's middags 3 uur.

De leerlingen zijn verdeeld in twee ploegen; krijgt de eene ploeg theoretisch onderricht, dan ontvangt de andere practisch onderwijs en omgekeerd. Onder theoretisch onderwijs wordt verstaan:

a. vakrekenen;
b. handteekenen;
c. schoonschrijven.

Practisch onderwijs wordt gegeven in timmeren, smeden en bankwerken.

Dat door de leerlingen reeds goede vorderingen worden gemaakt in een betrekkelijk korten tijd, bewijzen de vele in het magazijn bewaarde houten en ijzeren voorwerpen, door de leerlingen vervaardigd.

De directeur der school heeft het plan over eenigen tijd een tentoonstelling van al deze voorwerpen te houden en ze dan tegen billijke prijzen verkrijgbaar te stellen. Zoodoende wordt het werk der leerlingen tevens productief en een prikkel om ijverig vol te houden. Dat het aantal leerlingen niet is toegenomen sedert de opening is volstrekt geen bewijs, dat er zich geen nieuwe leerlingen hebben aangemeld. Integendeel, dit is herhaaldelijk gebeurd, doch volgens de bestaande bepalingen mogen alleen met het begin van een nieuwen cursus leerlingen worden aangenomen. Dit heeft ieder jaar na de poeasa plaats. De indruk, dien wij kregen van de inrichting, is, dat de school zeer veel levensvatbaarheid bevat en een mooie toekomst tegemoet gaat.

In chineesche kringen hier ter plaatse heerscht eenige beroering en wordt een stille, maar verbitterde strijd gevoerd tusschen **Jong en Oud-China**. De kwestie is nl. ontstaan naar aanleiding van het verzoek van de Tooneelvereeniging Tjoe Tee Hie, die zich voorgenomen had, eene uitvoering te geven en de daarbij te innen gelden te bestemmen voor den aankoop van creoline met de bedoeling, deze medicijn beschikbaar te stellen voor gratis verstrekking aan hunne landgenooten en aan ieder, die deze medicijn noodig mocht hebben.

Iedereen zal moeten toegeven, dat het beoogde doel allen lof verdient en recht heeft op ieders medewerking. Evenwel, de aanhangers van Oud-China konden zich niet vereenigen met de bestemming van deze gelden en eischten, dat de helft zou bestemd worden voor de commissie, die zich gevormd heeft, om gelden te verzamelen voor de versterking van de chineesche vloot.

Hiertegen verzetten zich de Jong-Chineezen, en nu is het gevolg van deze kibbelarij, dat hun eigen landgenooten lijden onder deze bisbilles, daar er voorloopig geen sprake zal zijn van een uitvoering, zoodat de werkelijk dringend noodige hulp, die op deze manier verleend zou worden, niet kan plaats vinden. Zoo is ook hier weer kleinzieligheid de oorzaak van het mislukken van een goed bedoeld plan, dat den voorstellers alle eer aandoet.

Vreemde Bestuurders.

Onder dit opschrift schrijft het Bat. Nwsbl., naar aanleiding van het in het Koloniaal Weekblad dd. 10 Februari uit de Javabode overgenomen bericht, dat het verzoek van de „Sarikat Dagang Islamah" (Bond van Islamitische handelaren) om rechtspersoonlijkheid door de regeering is teruggezonden met het verzoek om de statuten te wijzigen, en dat als vice-president benoemd was de Palembanger Zaenal Abidin, handelaar te Bandoeng, dat inmiddels deze heer, wiens zaken gruwelijk in de war lagen, de ruimte heeft gekozen, een troep crediteuren achterlatende, die zelf niet goed weten, waarop ze nu beslag moeten leggen. Er is weinig of niets, en voor het weinige, dat er nog overbleef, komen plotseling de „achliwaris" (familieleden) op.

Zaenal Abidin is, zoo schrijft de correspondent van het Bat. Nieuwsblad te Bandoeng, „even" naar Singapore; „mahoe ambil doeit dhoeloe", zegt hij. Ongetwijfeld komt hij heel vlug met een bom duiten terug, betaalt daarmee zijn crediteuren om vervolgens weer als vice-president van de handelsvereeniging op te treden. Overigens treft men onder de namen der bestuursleden nog een enkele aan, waaraan — wat soliditeit betreft — bepaald een luchtje zit, besluit schrijver.

Meer vertrouwen schijnt te verdienen **'n Maleische Handelsvereeniging**.

Uit Pajakoemboeh verneemt de Sum. Bode, dat aldaar den 7en dezer door den assistent-resident werd bijgewoond eene bijeenkomst in de maleische societeit, waar werd besproken de oprichting eener vereeniging, die met een kapitaal van ƒ 65.000, waarvan elke laras ƒ 5000 zou leveren, op de wijze van andere naties handel zou drijven in producten der onderafdeeling Pajakoemboeh. Er werd op gewezen, dat te Padang geen enkel handelaar uit de L. Kota gevestigd is, hoewel de producten dier onderafdeeling een aanzienlijke waarde vertegenwoordigen, nu zij bestaan uit tabak, gambir, getah pertja en caoutchouc, rotan en andere boschproducten, voor welke producten geen voldoende afzet bestaat bij gebreke van een vertegenwoordiger te Padang.

De bedoeling is nu, dat in elke laras een vertegenwoordiger der vereeniging zal zijn; deze koopt op, wat hem tegen behoorlijken prijs wordt aangebracht, en men zal aan geen ander verkoopen dan tegen hooger prijs dan het bod van de vereeniging.

De Coöperatieve Vereeniging Minangkabau Laras nan Doea zal, meenen wij, genegen worden bevonden, te Padang als agent voor den verkoop der hierheen te zenden producten op te treden.

Het lag althans bij de oprichting dier vereeniging in de bedoeling op die wijze werkzaam te zijn in het belang van den binnenlandschen producent.

Een Tooneelcombinatie en een grap.

Pisuisse en Blokzijl hebben zich geassocieerd met Chrispijn en echtgenoote, tot het geven van uitvoeringen. Apropos, schrijft de heer van Geuns, de laatsten heb ik Zaterdagavond hier in den schouwburg gezien. Chrispijn is inderdaad een uitnemend acteur; mevrouw Chrispijn een bekoorlijke tooneelfiguur. De derde in het tooneelverbond is een baboe, die niet kwaad gedresseerd is. Het allernieuwste op 't gebied van emancipatie. Onze zetters hebben er van gehoord en ik vrees het ergste. Zij gaan een Javaansche rederijkerskamer oprichten en zullen onder leiding van Chrispijn — als die er voor te vinden is — Parijsche blij- en kluchtspelletjes opvoeren. Repetities te houden in de zetterij, 's avonds als de krant klaar is!

WEST-INDIE.

SURINAME.

De gouverneur heeft aan de Koloniale Staten ter goedkeuring aangeboden een ontwerp-verordening betreffende een kolonisatie-proef met landbouwersgezinnen.

Het ontwerp luidt:

„De Gouverneur wordt gemachtigd het noodige te doen voor de voorbereiding van een kolonisatieproef met ten hoogste vijftig landbouwersgezinnen van het eiland Madeira."

De commissie, belast met het onderzoek naar de mogelijkheid van immigratie op groote schaal, heeft onlangs verslag gedaan van hare bevindingen.

Daaruit blijkt, dat het denkbeeld om Suriname door massale kolonisatie op voldoende wijze te bevolken, naar de meening der commissie vooralsnog niet voor verwezenlijking vatbaar is. Slechts acht zij kolonisatie op bescheiden schaal practisch uitvoerbaar en zeer gewenscht, tot welk doel zij aanbeveelt een proef te nemen met landbouwersgezinnen van het eiland Madeira.

Met deze conclusie der commissie kan de Gouverneur zich aanvankelijk wel vereenigen.

Het is duidelijk, dat nog geen definitief voorstel kan worden gedaan om tot het nemen van de proef over te gaan. Er zal eerst een vrij omvangrijke voorbereiding moeten plaats hebben. En het is nu van groot belang, dat met de voorbereiding niet wordt begonnen, vóórdat vaststaat, dat de Staten met het bestuur van de wenschelijkheid der proefneming overtuigd zijn en dus met het denkbeeld instemmen.

Een proef als hierbedoeld vermag, zooals van zelve spreekt, het bevolkingsvraagstuk niet op te lossen. Zij kan echter de voorlooper worden van een kolonisatie op belangrijke schaal, ook aanleiding geven tot een spontanen trek naar Suriname. Het geldt hier een der belangrijkste vraagstukken voor de kolonie Suriname.

In zijn antwoord op de nota van de Koloniale Staten in zake het boschwezen, wijst de gouverneur er op, dat deze dienst geen drukkende financieele lasten voor de kolonie heeft medegebracht, daar de uitgaven uit het subsidie werden bestreden.

Dit neemt echter niet weg, dat bij de beantwoording van de vraag, of het boschwezen op verkleinde schaal zal worden voortgezet, toch wel degelijk moet gelet worden op de huidige ongunstige financiëele omstandigheden.

Doch het boschwezen, dat in de toekomst er toe kan bijdragen om de groote oppervlakte braakliggend domeinland productief te maken is van groot belang, voor de economische ontwikkeling der kolonie. Dit belang is in het rapport aangetoond, terwijl het in de nota geen tegenspraak heeft ontmoet.

Waar de Koloniale Staten adviseerden tot opheffing der detacheering van technische ambtenaren van het boschwezen, merkt de gouverneur op, dat bij verschillende onderdeelen van het boschwezen boschbouwkundig personeel niet kan worden gemist.

Ten aanzien van de meening, dat hevea-exploitatie en verjonging tot het Landbouwdepartement kunnen worden gebracht, wordt hier aangeteekend, dat de Gouverneur omtrent dit denkbeeld 't gevoelen van dr. Cramer wenscht te vernemen.

Het denkbeeld om het op Patricksavanne aanwezige hout bij inschrijving te verkoopen, is bepaald verwerpelijk. Concurrentie zal er bij zulk een inschrijving niet zijn, maar ook is niet te verwachten, dat de kans bestaat, dat een ander voordeeliger dan het Gouvernement het hout zal kunnen uitsleepen en naar Paramaribo vervoeren.

CURAÇAO.

De Amigoe wijst er op, dat in 1909 de handel op Curaçao weder toenam, zooals blijkt uit het uitvoercijfer voor dit jaar, *f* 356,548 tegen *f* 221,569 in 1908, maar *f*432,956 in 1907.

De hoedenuitvoer van het hoofdeiland, die wegens gebrek aan vlechtstroo in 1908 tot *f* 83,658 was gedaald, steeg in 1909 wederom tot *f*252,413.

Als een bijzonderheid vermeldt hetzelfde blad dat de „Kremlin", een schip van 2227 ton, komende van Martinique, op Klein-Curaçao een lading phosphaat had ingenomen.

Verder deelde de Amigoe nog het volgende mede:

„Zoo nu en dan duiken er berichten op, die een heropening der werkzaamheden op Sta. Barbara en New Port in het vooruitzicht stelden. Het bemiddelend optreden van den gouverneur, mr. Nuyens, zou daartoe dan zeer veel hebben bijgedragen."

Het is te hopen, dat dit bericht juist is.

Volgens een correspondentie, voorkomend in La Cruz, gaat het de Aruba Goud-Maatschappij uitstekend. In Januari werd aan één gouddelver uitbetaald *f* 208.42 en in Februari aan denzelfden man eerst *f*484.47, en later nogmaals *f*511.11.

De andere delvers zijn misschien wel niet zoo buitengewoon gelukkig geweest in het vinden van rijken goudhoudenden steen, maar hebben toch ook hun deel bijgebracht. Als het zoo voortgaat, zal het een echt goudmijntje blijken.

't Is te hopen.

In El Tiempo van Caracas, 7 Maart, komt een bericht voor, gedateerd Puerto Espana, 25 Februari, waarin gezegd wordt, „dat de Venezolaansche stoomschepen „Venezuela" en „Manzanares" niet langer Trinidad zullen aandoen, maar Curaçao, waar hun grooter faciliteiten worden aangeboden.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Regeling der bezoldiging van de Inlandsche ambtenaren bij de Opium-regie in de Buitenbezittingen. — In de Medan Prijaji van 15 Januari 1910 No. 2 wordt door M. in het belang van de inlandsche ambtenaren bij de Opiumregie in de Buitenbezittingen, gewezen op de gebrekkige regeling hunner inkomsten.

Zooals bekend is, werd bij de invoering van de Opiumregie in de bezittingen buiten Java en Madoera ter verzekering van een regelmatigen gang van zaken, het personeel voor dien nieuwen tak van dienst getrokken uit de Javaansche ambtenaren, die met dien dienst reeds vertrouwd waren geraakt. Nauwelijks waren zij echter in functie getreden, of het bleek, dat hunne maandelijksche inkomsten, wegens het duurdere leven op de Buitenbezittingen, niet voldoende waren voor hun onderhoud en dat zij, wilden zij de gouvernementsgelden niet aanspreken, alleen door het opnemen van geld hunne geldelijke verplichtingen konden nakomen.

Wel is waar konden zij die gelden ook wel vragen aan hunne familieleden op Java, maar de afstand tusschen dat eiland en de standplaatsen der Opiumregie-ambtenaren is dikwijls groot en moet men dan te lang op de ontvangst der aangevraagde gelden wachten.

Een mantri van de Opiumregie IIIde klasse ontvangt *f* 30 's maands bezoldiging, en dit bedrag is op de buitenbezittingen, waar men dikwijls zeer ver van de hoofdplaats verwijderd is en waar men vele noodige zaken moeilijk kan koopen, niet voldoende om daarvan met een gezin rond te komen. Wil men dit gezin toch te eten geven, dan is men wel verplicht leeningen te sluiten en op die wijze schulden te maken. Met de helpers van de Opiumregie-ambtenaren is het nog slechter gesteld, want deze ontvangen slechts *f* 15 of *f* 20 's maands en komen met hunne inkomsten dus nog minder toe.

De schrijver doet daarom een beroep op de rechtvaardigheid en de welwillendheid van de Regeering en hoopt, dat zij de bezoldiging der opiumregie-dienaren in de Buitenbezittingen zal willen verhoogen, waartegen te minder bezwaar zal bestaan, als men overweegt, dat het verlaten van Java toch ook wel eenigszins geldelijk mag worden vergoed.

Hierbij maakt de redactie van de Medan Prijaji eenige opmerkingen en zegt o.a., dat die aangelegenheid voor de Regeering niet zoo gemakkelijk is op te lossen, omdat deze ook voor de geldelijke belangen van zoovele andere inlandsche landsdienaren heeft te zorgen. Ook wijst de redactie op het feit, dat het opnemen van gelden door de inlandsche dienaren op Java — ondanks het verbod dienaangaande van de Regeering — een gewoonte is, al zijn de inkomsten daar ook boven de *f* 250 's maands.

Het bestaan wordt voor den inlander met den dag moeilijker. Dit was zonder twijfel de reden, dat zoovele Javanen zich voor eene plaatsing bij de Opiumregie in de Buitenbezittingen aanmeldden. Hoe het zij, de ambtenaren bij de Opiumregie, wier plicht het is de door hen ontvangen gouvernementsgelden te bewaken, moeten zich wel wachten om zich daaraan te vergrijpen. Doen zij zulks toch, dan staan hen en hun gezin vele moeielijkheden en veel schande te wachten. Zeker is 't beter, ingeval van nood, gelden bij particulieren op te nemen, dan de gouvernementsgelden aan te spreken. Na zekeren tijd lekt zulk een vergrijp altijd uit en volgt gewoonlijk een débacle.

Bovendien verlieze men niet uit het oog dat schulden bij particulieren geleidelijk kunnen worden gedelgd en, vooral, dat men, door de tering naar de nering te zetten, ten deze wel het een en ander recht kan zetten, dat scheef staat.

Het gehalte der Inlandsche politiedienaren te Soerabaja. — Werd te dezer plaatse in Het Koloniaal Weekblad van 31 Maart 1910 No. 13 bij het onderwerp „De Inlandsche dorpspolitie", reeds gewezen op de bewering, dat deze politie in Ned.-Indië geen vertrouwen zou genieten en dat het personeel niet zou gekozen worden uit ter goeder naam en faam bekende personen, doch uit allerhande onontwikkelde elementen, thans zou uit de mededeelingen van Jan van Oosthoek in de Perniagaän van 16 Februari 1910 No. 37 blijken, dat het gehalte der inlandsche politiedienaren ter hoofdplaats Soerabaja ook zeer gebrekkig zou zijn, en dat de bevolking van het misbruik van gezag, dat door die lieden wordt gemaakt, veel last zou ondervinden.

Op de hoofdplaats Soerabaja bestaan natuurlijk vele plaatselijke keuren, welke in het belang van de handhaving der rust en orde en van de veiligheid in het leven zijn geroepen. Deze nu zouden, volgens schrijver, den inlandschen politieoppassers een prachtig veld aanbieden voor knoeierijen, terwijl zij toch juist zijn aangewezen om het in zulke moeielijke omstandigheden verkeerende inlandsch publiek te hulp te komen en te beschermen.

Zoo bestaat er een voorschrift, dat het den inlandschen verkoopers verboden is om op den grooten weg te vertoeven als zich geen koopers bij hen ophouden; een verbod in het belang van de orde en veiligheid van allen, ook met het oog op rijwielen, motorbestuurders, enz.

Wegens overtreding van deze bepaling werden — dank zij het optreden eener ijverige politie — reeds vele inlanders op de politierol gestraft en beboet, met het gevolg, dat thans van de zijde van het inlandsch element over de toepassing van het voorschrift in kwestie zeer ongunstig wordt gedacht.

De bamboeverkooper bijv., die uit de omstreken van Soerabaja naar de hoofdplaats komt om met zijne lange bamboe-stammen eenig geld voor zijn levensonderhoud te verdienen en na een vermoeienden langen marsch even rust neemt op den grooten weg ter hoofdplaats, wordt door de politie al spoedig medegenomen naar het politiekantoor en daar gestraft met eene kleine geldboete.

Is de bamboehandelaar echter in het bezit van eenig geld, dan kan hij zich door betaling van een kwartje gemakkelijk van de zaak afmaken, maar heeft eerstgenoemde dat niet, dan zit er niets anders op dan de boete maar te betalen, hetgeen bijzonder hard voor hem is, in aanmerking genomen den vermoeienden marsch met lange bamboes, hetgeen veel zweetdroppels heeft gekost en het feit, dat er nog niets is verdiend.

Bovengenoemde bepaling is dan ook werkelijk een zware last voor de bevolking. Zij drukt reeds vele jaren lang en hoewel in de inlandsche pers her-

haaldelijk op de slechte werking van het voorschrift werd gewezen, zoo heeft men het tot heden nog niet noodig geoordeeld om daarin verandering te brengen. Dat komt, meent schrijver, omdat van de inlandsche pers door de Nederlanders weinig of geen nota wordt genomen.

Bij dobbelpartijen sluit de politieoppasser gewoonlijk zijne oogen, als er geldelijk geofferd is.

Het blijkt in de praktijk, dat, hoe meer de kleine man bevreesd is voor den politierechter, hoe voordeeliger zulks is voor den politieoppasser, die overtreders geld weet af te persen als boete.

In tijden van cholera, zooals thans te Soerabaja, worden strenge voorschriften gegeven in het belang der volksgezondheid, o.m. door het verbod van verkoop van visch, garnalen, mosselen enz. en aan de toepassing daarvan wordt streng de hand gehouden. De inlanders hebben evenwel die voedingsmiddelen noodig en gebruiken ze — ondanks het gegeven verbod. Hier vindt de oneerlijke Inlandsche politie wederom een prachtig veld om zich op onwettige wijze te verrijken.

Het is te betreuren, zegt de schrijver, dat de inlandsche politieoppassers van zulk een treurig gehalte zijn, dat zij hun plicht niet begrijpen. Het is werkelijk, of zij door den duivel zijn bezeten.

En hun plichtsopvatting zou zeker nog slechter zijn, als de inlandsche pers van tijd tot tijd niet de aandacht op hun schandelijk gedrag vestigde.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Hoe een Nederlandsch-Indisch Chinees door een Nederlandsch-besturend ambtenaar op Java bejegend is.

Te Padang (Westkust van Sumatra) is in het begin van dit jaar een Maleisch-Chineesch Nieuwsblad opgericht, met name de **„Bintang Tiong Hoa"** (Chineesche ster). Onder het motto: „E e n d r a c h t m a a k t m a c h t", heeft het ten doel: overdenking en bespreking van het goede, in het belang van alle stammen. Het wordt driemaal 's weeks uitgegeven, n.l. op Maandag, Woensdag en Vrijdag. Hoofdredacteur is de heer P. W. A. Munnich.

In nummer 7 van 16 Februari 1910 van gemeld blad wordt in een hoofdartikel door J o n g C h i n a m a n al dadelijk in het bijzonder de aandacht der lezers gevraagd voor de bejegening, welke een Nederlandsch-Indische Chinees, d.i. dus een onderdaan van het gouvernement, onlangs op Java van een Nederlandsch besturend ambtenaar moest ondervinden.

Het gold hier in het kort zekeren K w e e K h a i j G o a n, die te Besoeki (Oost-Java) door de Chineesche ingezetenen aldaar tot wijkmeester was gekozen, op grond van zijne vooruitstrevende neigingen, van zijn kennis van de Chineesche taal en van zijn liefde voor den Chineeschen stam. De controleur van Besoeki werd er op gewezen, dat — in verband met het feit, dat K w e e K h a i j G o a n in talrijke handelsrelaties te Besoeki was betrokken, zijne aanstelling tot wijkmeester wellicht bezwaren inhad, terwijl ook diens chef, n.l. de Luitenant-Chinees, in zijn voorstel aan den Resident zich over den gekozen wijkmeester, op grond van plaats gehad hebbende feiten, niet gunstig zou hebben uitgelaten.

K w e e K h a i j G o a n kwam dit ter oore en zich van geen schuld bewust, wendde hij zich — ontstemd over het gebeurde — tot den Luitenant-Chinees, met verzoek om opheldering.

De Luitenant-Chinees gaf de verlangde inlichtingen en toen bleek het, dat hij niet K w e e K h a i j G o a n, doch diens broeder, K w e e K h a i j H o n g, had bedoeld, in verband met het feit, dat deze wegens vervoer van valsch kopergeld voor den Landraad had terecht gestaan.

Aangezien K w e e K h a i j G o a n nimmer in deze zaak betrokken was geweest, verraste deze mededeeling hem wel, en begreep hij niet, waarom men de zaak zijns broeders in de wijkmeesterskeuze had gemengd.

Daarom begaf hij zich naar den controleur. Deze deelde hem mede, dat de Luitenant-Chinees geen voorstel had ingediend en zich alleen had bepaald tot de mededeeling van het gebeurde met den broeder van Kwee Khaij Goan. Dit onderhoud gaf den controleur aanleiding tot de opmerking, dat door den Landraad slechts zeer zelden vonnissen worden geveld, doch dat, zoo de zaak van K w e e K h a i j H o n g voor de politierol ware gebracht, deze zeker zou zijn veroordeeld en niet vrijgesproken, zooals de Landraad had gedaan.

K w e e K h a i j G o a n antwoordde daarop, dat het toch niet aanging om hem, die nog nimmer iets met de politie uitstaande had gehad, te mengen in de aangelegenheden zijns broeders, waarop de controleur als zijne meening te kennen zou hebben gegeven, dat „alle Chineezen schurken zijn."

K w e e K h a i j G o a n trok zich onthutst terug.

Is zulk eene bejegening billijk, vraagt de schrijver, aan elk onpartijdig beoordeelaar.

Gaat het aan, om, naar aanleiding van de strafzaak van één Chinees, alle Chineezen tot schurken te verklaren, terwijl het ten laste gelegde feit zelfs niet bewezen is?

Komt zulks te pas van een Nederlandsch besturend ambtenaar in den tegenwoordigen tijd?

Oordeelen de Chineezen desgelijks over alle Nederlanders, ofschoon er zijn, die clandestien opium vervoeren, 's lands kas bestelen en aan de Java Bank gelden ontrooven? Toch zou daartoe meer reden bestaan. Maar de Chinees zal zich wel wachten om zich schuldig te maken aan grofheden als die van dezen besturenden ambtenaar, besluit schrijver.

De redactie voegt hieraan toe, dat het verschil in optreden tusschen de besturende ambtenaren ter Sumatra's Westkust en die van Java wel groot is, en dat verder commentaar ten deze overbodig is.

Opheffing van de speelpacht in Nederlandsch-Indië gewenscht. In de **Bintang Tiong Hoa** van 18 Februari 1910 No. 8 breekt E. T. T j o a een lans voor de opheffing van de speelpacht in Ned.-Indië.

Oostersche volken, zegt de schrijver, zijn over het algemeen hartstochtelijke spelers, zoowel mannen als vrouwen onder hen.

De gevolgen van het hazardspel zijn gewoonlijk: verspreiding van het volk, doordat verlies van have en goed noodzaakt tot een ambulant leven. Dit kwaad wordt in den regel door de spelers niet overzien en zelfs zij, die het begrijpen, willen het niet bekennen als zij door den speelduivel bezeten zijn.

In den tegenwoordigen tijd van vooruitgang past het hazardspel niet meer voor Aziatische volken en in de eerste plaats niet voor de Chineezen, wier stamhoofden dan ook alles moesten doen om het dobbelspel den kop in te drukken. Ook voor de Nederlandsch-Indische Regeering is het een dure plicht, daartoe mede te werken; zij zal, getrouw aan haar streven om rust en orde te brengen in de door haar overheerschte landen, het daarheen moeten leiden, dat door de invoering van een verbodsbepaling en strenge handhaving daarvan, aan alle hazardspelen een einde wordt gemaakt. Opheffing van de speelpacht is één van de middelen om daartoe te geraken.

Het komt den schrijver van het artikel en vele zijner landgenooten vreemd voor, dat de Regeering aan de Chineezen, middels de speelpacht, vergunt hazard te spelen, terwijl de toelating tot het speelhuis aan Inlanders is verboden.

Wellicht wordt zulks gedaan in het belang van laatstgenoemde. Maar zou ditzelfde argument dan niet gelden voor de Chineezen? vraagt de schrijver.

Hoe het zij, de Chinees hoopt, dat de Regeering een einde zal maken aan dezen vloek van Nederlandsch-Indië, die zoozeer de economische ontwikkeling belemmert.

Van Vreemde Koloniën.

De Franschen in West-Afrika.

De luitenant-kolonel Hubner heeft in de D e u t s c h e K o l o n i a l z e i t u n g eenige beschouwingen gegeven over de vestiging der Franschen in West-Afrika, in het bijzonder wat de Ivoorkust betreft.

De schrijver brengt hulde aan de door de ambtenaren in die streken aan den dag gelegde werkzaamheid en aan de zelfverloochening, waarvan de militairen blijken gaven, die belast waren met 't handhaven der orde in die gewesten. Hij schrijft de herhaalde opstanden daar toe aan de onvoldoende macht, waarover de bestuurders van het oogenblik der eerste vestiging af konden beschikken. De geleden verliezen, zeide hij, had men zeer wel kunnen vermijden, indien niet sedert jaren op de militaire strijdkrachten ware afgedongen. De gebeurtenissen der laatste jaren hebben aangetoond, dat de Ivoorkust, eene der schoonste en rijkste bezittingen van Frankrijk, nog niet voldoende onderworpen is, om de zorg voor de rust aan eene politiemacht te kunnen toevertrouwen. De republiek zal verplicht zijn om niet alleen de troepen, die zij aan het gewest onttrok, weder daarheen te zenden, maar om de macht te versterken.

Dit is dan ook, gelijk men weet, geschied, maar de militaire macht telt daar toch niet meer dan veertien compagnieën, waarmee de Franschen het echter wel klaar zullen spelen.

De gouverneur Ponty, op het oogenblik met verlof in Frankrijk, deelde omtrent den toestand aan de Ivoorkust het volgende mede:

„Bij mijn vertrek uit de kolonie opereerden zeven compagnieën onder het bevel van majoor Noguès. De treinen konden weder loopen, doch met inachtneming van bijzondere voorzorgsmaatregelen. Het bosch is toch dicht en aanvallers kunnen er een nagenoeg onvindbare schuilplaats zoeken. Elke trein wordt begeleid door een geblindeerden wagen, die met twee mitrailleuses is bewapend, terwijl de stations zijn bezet. Die voorzorgsmaatregelen zullen de inlanders beletten hun spel te hervatten en in vier of vijf maanden hoop ik, dat majoor Noguès de rust in de streek, waar hij thans ageert, zal hebben hersteld!"

De perswet in Engelsch-Indië.

Er is onlangs een nieuwe wet op de drukpers in Engelsch-Indië uitgevaardigd, waarbij verschillende bepalingen zijn vastgesteld, dienende om een einde te maken aan het oproerig geschrijf van onrijpe jongelieden, die te vroeg de schoolbanken verlieten, om zich in de politiek te werpen en beter hadden gedaan achter den ploeg te blijven, gelijk hunne ouders en grootouders. Maar men scheert thans alles blijkbaar over één kam. Zoo is er onder die bepalingen een, waarbij van de uitgevers een waarborgsom wordt verlangd, die nog al groot is.

Zoo werd te Bombay van den uitgever van een maandschrift een cautie verlangd ten bedrage van 500 roepijen. De man wees er op, dat zijn periodiek nu reeds 35 jaar bestond en dat daarin niet over politiek of over de vraagstukken van den dag werd geschreven. Maar het hielp niets, de cautie moest er zijn. De rechter wilde echter een kleine concessie doen en zich vergenoegen met deposito-bewijs tot genoemd bedrag, waarvan de rente dan aan den man zou worden uitgekeerd.

De uitgever en de drukker van het dagblad R a s h t r a m a t werden opgeroepen om ieder een bedrag van 5000 roepijen te storten. Zij konden dat niet en zeiden reeds de uitgave van hun blad te hebben gestaakt.

De uitgever en drukker van de G u j r a t i moest een waarborgsom van 2500 roepijen storten. Ook hun werd toegestaan het bedrag in effecten in deposito te geven en daarvan de renten te trekken.

Britsch Somaliland.

De Engelsche regeering heeft besloten zich uit Britsch Somaliland terug te trekken, met uitzondering van de haven Berbera, waar de Europeesche wijk door eene prikkeldraad-afsluiting zal worden beschermd.

Het is een overeenkomstige maatregel als toen indertijd voor Atjeh besloten werd om de troepen in eene geconcentreerde stelling samen te trekken, maar er is toch nog een belangrijk verschil.

De Engelschen hebben in hun strijd tegen den dollen mollah, voor wien zij thans het veld winnen, veel nut getrokken van de diensten der in de nabijheid van de kust gevestigde stammen. Dezen hebben toen, nu omstreeks acht jaar geleden, kolonel Swayne tegen den mollah ageerde, in het vertrouwen op eene blijvende bezetting door de Engelsche troepen, zich bij dezen aangesloten en staan dus thans bloot aan de wraak van den mollah.

Wel hebben de Engelschen thans aan die stammen een groot aantal geweren en paarden verstrekt, maar het staat te bezien, of die lieden niet op zekeren dag, beu ervan om voor de Engelschen bestemde slagen op te vangen, gemeene zaak met den mollah maken en hunne wapens tegen Berbera keeren.

De roovers van Laos.

In Laos, dat tot Indo-China behoort, zijn nog verschillende elementen aanwezig, die zich niet kunnen nederleggen bij het Fransch gezag, maar toch door hun optreden niet meer aanspraak kunnen maken op den naam van opstandelingen, doch gewone roovers moeten worden geheeten.

Onlangs is een bende-hoofd, Bac Preuï, dat geruimen tijd de districten Barsac, Saravane en Attopeu terroriseerde, in handen der Franschen gevallen en ter dood gebracht. Maar nog was het pleit hiermee niet gewonnen. Het bestuur heeft thans nog te maken met een ander wreed bendehoofd, zekeren Komadam. Deze was een onderaanvoerder van het hoofd Bac-Mi, dat zich een jaar geleden onderwierp. Komadam had echter te veel op zijn kerfstok om te mogen hopen, dat zijne onderwerping in genade zou worden aangenomen, en bleef het veld houden met zijne bende, die nu omstreeks dertig man telt. Hij houdt er zonderlinge manieren op na om zijne macht op sterkte te houden. Op zekeren dag ging hij met vier rotgezellen naar een klein dorp, waar hij het hoofd en de notabelen bijeenriep. Er werd geruimen tijd gepraat en arak gedronken, tot Komadam plotseling uitriep:

„Ik ben een groot opperhoofd, de genieën zijn met mij, en wie mij dienen, zullen rijstkorrels oogsten, zoo groot als eieren, zonder dat zij behoeven te zaaien."

Het dorpshoofd glimlachte hierop en sprak:

„Het zal wellicht toch in elk geval aanbeveling verdienen om zijn sawah te bebouwen."

Zonder een woord te spreken, greep Komadam zijn geweer en schoot den dorpeling neer. Toen wendde hij zich tot de verschrikte omstanders:

„Hij heeft de genieën beleedigd, ik heb hem gedood. Dat zij, die de genieën niet beleedigen willen, mij volgen."

Onnoodig te zeggen, dat hij met zulke overtuigen-

de middelen zooveel vrijwilligers kon krijgen als hij wenschte.

Van de wreedheid van dezen Komadam, die, wanneer hij in Atjeh zijne stukjes uithaalde, door sommige Nederlanders als held zou worden geëerd, geeft het volgend staaltje blijk.

Het dorp Nong Bok had niet voldaan aan zijn last, waarop Komadam 's nachts de plaats overviel. De mannen werden gedood en onder de oogen der moeders werden de kleine kinderen in de rijstblokken geplaatst en deed hij dezen door de stampers het hoofd verbrijzelen.

Het bestuur stelt thans alles in het werk, om dezen wreedaard te vatten of op andere wijze onschadelijk te maken.

Het arbeidersvraagstuk in de Straits.

De uitbreiding der rubber-cultuur op het schiereiland Malakka heeft groote vraag tengevolge gehad naar werkkrachten. De zoogenaamde inlanders-vrienden in Engeland hebben dit het juiste oogenblik geoordeeld om hunne klachten te berde te brengen. De een wijst op de groote sterfte onder de Britsch-Indische immigranten, de ander komt weer met zijn slavernij-theorie op de proppen, waar het contract-koelies betreft en zoo meer.

De *Straits Times*, meenende, dat dit optreden van would-be humaniteitsapostelen een specifiek Engelsch verschijnsel is, merkt naar aanleiding hiervan het volgende op:

„Daar is er een geweest in het Lagerhuis, die beweert, dat wij barbaren worden, zoodra we de kalkrotsen achter ons hebben, en dat we in onze zucht naar gewin de gekleurde rassen tot slaven maken, hen duizendmaal erger behandelen dan onze honden, hun de minste vrijheid ontzeggen, en hen als vliegen laten omkomen. Wanneer er maar iemand een ijselijk relaas doet, wordt hij onvoorwaardelijk geloofd, indien een Engelschman de tiran is en een Afrikaan of een Aziaat het slachtoffer. Indien er een is, die zegt, dat de Engelschman in den vreemde even goedhartig is als de Engelschman tehuis, en dat hij in negen en negentig van de honderd gevallen zich zorgzaam betoont voor lager staande rassen, al kost het hem ook geld, dan lachen de lieden van het slag van Cotton en anderen hun verachtelijk lachje, en wachten niet, voordat ze een op zichzelf staand geval hebben uit weten te visschen, om dit als een staaltje van den toestand der goe-gemeente voor te houden. Indien een Engelschman koelies in zijn dienst heeft, wordt hem, al is de sterfte onder zijne lieden geringer dan elders, gebrek aan zorg verweten. En men stelt den Indischen koelie, zoo vuil en onwetend als hij is, op ééne lijn met den ontwikkelden Europeeschen werkman. De koelie-verblijven mogen nog zooveel beter zijn dan de krotten, waaruit de lieden voortkwamen, de lasteraars zullen niet ophouden met hunne klachten, ook al kregen hunne beschermelingen ieder drie akkers grond met een koe ter hunner beschikking. Zij blijven amokmaken met hun geschreeuw over „roode rubber" of „gele slavernij", onverschillig of men meer of minder zijn best doet om de arbeiders edelmoediglijk te behandelen."

Zijn er zoo alleen in Engeland?

Oost- en West-Indisch Literatuur-overzicht.

Cultura.

Het bestaan der geëmployeerden op cultuurondernemingen in onze Oost maakt in No. 260 van Cultura voor de tweede maal het onderwerp eener bespreking uit van den heer F. A. von Stürler. De heer v. St. noemt het leven dier geëmployeerden vrij treurig en houdt deze meening staande tegenover allen, die critiek op zijn uitingen hebben geleverd. De schr., zelf oud-employé van cultuurondernemingen op Sumatra en Java, heeft de ondervinding opgedaan, dat „jongelieden, die naar Indië willen gaan en niet over protectie beschikken, beter doen in gouvernementsdienst te treden, dan de kans te wagen carrière bij de cultures te maken", hoewel hij ten slotte het gaan naar Indië zelfs ontraadt aan alle jongelieden, „die kans zien zich in Europa een menschwaardig bestaan te verzekeren."

In een Naschrift publiceert de redactie het gedeelte van een brief van een opzichter op een onderneming op Java, waarin men den indruk krijgt, dat de heer v. S. de dingen wel wat te donker voorstelt. In dien brief nl. leest men o.m.: „Het opzichtersleven is niet zoo kwaad als de meesten wel denken. *Zwaar* is 't leven wel voor hen, die hun werk goed opvatten, maar daartegenover staat, dat een *goed* employé hier spoedig administrateur kan worden. Zij, die na 5 à 6 jaren 't nog niet zoo ver gebracht hebben, zijn de krukken en deze mopperen."

Hetzelfde Nr. van Cultura bevat nog korte levensbeschrijvingen (met portretten) van den onlangs overleden Dr. K. W. van Gorkom en den heer J. D. Kobus.

Tijdschrift voor Nijverheid en Landb. in Ned.-Indië.

Inhoud van de Jan.-Febr.-afl.: Het tramvraagstuk in Zuid-Solo en de belangen der afdeeling Patjitan (met kaartje), door N. J. de Groot. — Thee en suiker, door J. H. F. Kohl. — Onbrandbare daken van gedroogde plantendeelen. — Purub. — Iets over den tegenwoordigen toestand van het carbolineum-vraagstuk. — Kleuren en kleurenvastheid. — Ziekte in de wortels van de Hevea. — De exploitatie van de run-accacia in Australië, Natal en Duitsch Oost-Afrika, door O. Labroy. — De „Ficus elastica" op Java. Onderneming Bandjaran. — De cacao-cultuur in West-Afrika. Naar de verhandeling van A. Chevalier. — Caoutchouc op Ceylon in het jaar 1908. — Coca. Botanische opmerkingen, enz. — Productenmarkt en wisselkoersen over December 1909. — Idem over Januari 1910.

Zeevisscherij in den Ind. Archipel.

In No. 3 van het Tijdschrift voor Economische Geographie geeft de heer H. ten Hage een overzicht van de zeevisscherij in Ned.-Indië. Na eene beschrijving der verbreiding van het visscherij-bedrijf in het algemeen, behandelt hij de vischsoorten van de Indische wateren en vervolgens de visschersvaartuigen en het vischtuig der Javaansche en Madoereesche visschers. Van den omvang van het bedrijf op Java en Madoera krijgt men middels een kaartje een uitnemend overzicht; men ziet er op, dat op Java's Noordkust schier overal het bedrijf wordt uitgeoefend (op Madoera wel het allermeest), terwijl aan de Zuidkust nagenoeg geen visschers wonen. Voorts geeft de schr. bijzonderheden over den handel in versche visch en vischconserven en over de maatregelen, welke in den laatsten tijd van gouvernementswege worden genomen om de visscherij op Java op te beuren. Daarna behandelt hij in hoofdzaak de zeevisscherij in de Buitenbezittingen.

Verder bevat No. 4 van genoemd tijdschrift onder het opschrift Walvischvangst in Ned.-Indië eene aanvulling van het bovenstaande.

De Indische Mercuur.

Inhoud van Nr. 15: Rubberkultuur-maatschappijen in Nederlandsch-Indië. — Refractometer speciaal voor suikeronderzoek, door H. C. Prinsen Geerligs. — De uitvoerhandel van Soerabaja. — De industrie van Soerabaja in 1909. — De plannen tot verbetering der Soerabajasche haven- en handelstoestanden. — Een nieuwe ziekte in de Robusta-koffie. — Het Japansche tabaksmonopolie. — De tabakskultuur in Australië. — Kultuurberichten. (Aanvragen om vergunning tot uitbreiding van den aanplant of tot oprichting van nieuwe suikerondernemingen op Java. — De hervormingen in de Vorstenlanden. — Plannen voor nieuwe rubberplantages in Suriname. — Rubber-tentoonstelling te Brussel. — Kleine landbouw in Saramacca. Enz.) — Kleine mededeelingen. (Mijnwerkers voor Banka. — Java in drie Gouvernementen. — Het gebouw der Javasche Bank te Batavia. — De nieuwe Toeristen-invasie. — Inlandsche veestapel. — Drinkwatervoorziening te Semarang. — Zeeroof in Indië. — Uitvoer der voornaamste producten en goudproductie van Suriname. — Opbrengst der voornaamste middelen van de kolonie Suriname gedurende 1909). — Financieele berichten en verslagen. — Nieuwe Maatschappijen. — Enz.

Goenong-Djatti.

Goenong-Djatti, door Carry van Bruggen (Amsterdam, H. J. W. Becht). Carry van Bruggen behoort tot de weinige auteurs, die ons het leven der Europeanen in Indië geven zooals het daar werkelijk geleefd wordt.

Goenong-Djatti is de naam van een tabaksonderneming van Sumatra's Oostkust; we worden binnengeleid in het huiselijk leven van den hoofdadministrateur, we leeren zijn omgeving kennen en zien verschillende drama's zich afspelen. Al lezende voelen we ons geheel verplaatst in dat land van volbloed Europeanen en inlandsche huishoudsters, van sinjo's en nonna's, in dat land van harden arbeid, van oppervlakkig genot en veel luxe, die soms langzamerhand doet verindischen, van geheimzinnigheden en intrigues en hartstocht.

Het is minder het verhaal als zoodanig, evenmin de psychologie der personen, dan wel, zooals reeds gezegd, de juiste schildering van het Indische leven, dat dit boek aantrekkelijk maakt.

(Ind. Merc. dd. 12 April).

Indisch Militair Tijdschrift 1910. No. 3.

De belangrijkste wijzigingen in de Nederlandsche Vesting-Artillerie voorschriften, door P. M. Vis. — Losse aanteekeningen na een kort verblijf in Algerië, door J. J. Stolk. — Nog eens: Het samenspelen van meerderen met minderen in militaire voetbalvereenigingen. — De Duitsche keizermanoeuvres van 1909. — Spanje en Marokko. — Ons nieuw

snelvuurveldmaterieel, door W. M. Visser. — Enkele gegevens omtrent het Indische snelvuurgeschut, de voor den Indischen officier, door H. A. van Marle. — Over paardenjongens van cavalerie-officieren. — Van vreemde legers. — Uit de pers, enz. Extra-bijlage: Algemeen verslag van den Chef van den staf der expeditie naar Bali, 10 September—30 October 1906. Officiëele Bijdrage van het Departement van Oorlog in Nederlandsch-Indië.

Lichtstralen.

No. 2 van jaarg. 1910 van het zendingsblad Lichtstralen op den Akker der Wereld, is getiteld: Ewald Krumm. Een bladzijde uit de zending op Nias, door Ds. J. Henzel. Het boekje bevat nevens het portret van zendeling Krumm een aantal platen, waarvan in het bijzonder de aandacht trekt een voorouderbeeld van steen voor het huis van een Niassisch hoofd.

Vervolg opgave van bladen, tijdschriften enz., welke nieuw ter lezing zijn gelegd in de Leeszaal Heulstraat 17, Den Haag, die dagelijks, Zon- en Feestdagen uitgezonderd, geopend is van 10 uur voor- tot 6 uur namiddags.

De Javabode t/m 23 Maart 1910.
De Sumatrapost t/m 22 idem.
Het Soer. Handelsblad idem.
De Soerabaia Courant t/m 15 idem.
De Sumatrabode t/m 18 idem.
Het Nieuws v/d Dag v. Ned.-Indië t/m 16 idem.
Bat. Nieuwsblad t/m idem.
Delicourant t/m idem.
Preangerbode t/m 17 Maart 1910.
De Stem van Indië No. 11.
Jong Indië No. 37.
Exportblad No. 815.
Deutsche Colonialzeitung No. 15.
Onze West t/m 25 Maart 1910.
Ned.-Ind. Effectenblad.
Indische Mercuur No. 16.
Handelsberichten v-h Min. v. Landbouw No. 160.
De Javasche Courant t/m 22 Maart '10.
Orgaan v/d Nederlandsche Reis-Vereeniging No. 11.

MEDEDEELINGEN.

Van het Dag. Bestuur der Vereeniging:

Bij schrijven van den Secretaris van het Voorloopig bestuur van den Nationalen Bond voor Reddingwezen en Eerste Hulp bij Ongelukken „**Het Oranje Kruis**" dd. 6 April 1910, werd de vereerende uitnoodiging van Zijne Koninklijke Hoogheid den Prins der Nederlanden, Hertog van Mecklenburg, Voorzitter dier Vereeniging, ontvangen onze Vereeniging te doen vertegenwoordigen op de Eerste Algemeene Vergadering van dien Bond, welke, ter vaststelling van de Statuten en van het Huishoudelijk Reglement, zal plaats hebben op Donderdag 28 April 1910, ten 1½ ure, in het Koninklijk Paleis te Amsterdam.

Gevolg gevende aan die uitnoodiging, zal de heer C. R. Bakhuizen van den Brink, Voorzitter onzer Vereeniging, als gedelegeerde optreden.

II. **Hoofdbestuursvergadering** van de Vereen. „Oost en West", op **Zaterdag 23 April** 1910, des namiddags ten 2½ ure, Heulstraat 17, te 's Gravenhage.

Punten van behandeling:

1. Jaarverslagen. (Zie o. a. Kol. Weekblad nos. 5, 6, 7).
2. Rekening en verantwoording 1909. Goedkeuring door het Hoofdbestuur.
3. Ondersteuningsfonds.
4. Studiecommissie.
5. Nijverheidscommissie.
6. Informatiebureau.
7. Geldleening.
8. Koloniaal Weekblad.
9. Begrooting 1911.
10. Voorziening vacatures Hoofdbestuur.
    Volgens rooster treden af, doch zijn terstond herkiesbaar:
    C. R. Bakhuizen van den Brink. (De heer Bakhuizen van den Brink heeft verklaard zich niet herkiesbaar te stellen);
    E. van Assen;
    A. A. C. Harting;
    Jhr. Mr. J. L. W. C. von Weyler (voor Rotterdam);
    Mevr. J. E. van Oeveren—Van Schaik (voor Utrecht);
11. Aanwijzing candidaten voor commissie tot onderzoek der rekening en verantwoording 1910.
12. Vaststelling van plaats en dag der Algemeene Vergadering in de maand Juli of Aug. 1910.
13. Vaststelling van de gewijzigde Huishoudelijke Reglementen van de afdeelingen Amsterdam en Nijmegen.
14. Wat verder ter tafel zal worden gebracht.

E. van Assen, *Secretaris.*

Van het Informatie-Bureau:

Kort verslag van de Commissie van raad en voorlichting ten behoeve van personen die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden over het jaar 1909.

In aansluiting van het medegedeelde in het Koloniaal Weekblad van 10 Februari 1910 No. 6 omtrent het ontstaan, het karakter en het doel van het Bureel van raad en voorlichting ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederlandsch Oost- of West-Indië, of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, bij verkorting „het Informatie-bureau" geheeten, wordt omtrent dit bureel vermeld, dat op 29 Juli 1909 door den Voorzitter van het Hoofdbestuur van „Oost en West" een vergadering bijeengeroepen werd, waaraan 12 personen deelnamen. Daarin werd de oprichting van eene Informatie-Commissie besproken, een reglement opgemaakt en in beginsel aangenomen, dat betreffende bepaalde werkkringen in Oost- of West-Indië, monografiën zouden worden uitgegeven.

Reeds gedurende een tiental dagen had de secretaris van „Oost en West" schriftelijke en mondelinge inlichtingen verstrekt aan personen, die een werkkring in Indië zochten. Vóór het sluiten der vergadering werd de Informatie-commissie samengesteld.

De volgende vergadering der Commissie had plaats op 18 October 1909. Van den Minister van Koloniën was de mededeeling ontvangen, dat op de ontwerp-begrooting van 1910 de som van ƒ 3000.— gebracht zou worden ten behoeve van het Informatie-bureau, als blijk, dat Z. E. zich met het streven en het werk der Commissie kon vereenigen.

In deze vergadering werd als secretaris der Commissie voorgedragen en tevens benoemd de heer J. L. van Gennep en werd het reglement van orde vastgesteld.

De heer van Gennep trad op 1 November d.a.v. in functie en was toen, na voorafgaande kleine wijzigingen, de Commissie als volgt samengesteld: E. van Assen, voorzitter, E. M. van den Bergh van Heinenoord, Dr. H. Blink, H. D. H. Bosboom, C. J. Hasselman, W. L. Megelink en J. M. Pijnacker Hordijk, leden, en J. L. van Gennep, secretaris.

De werkzaamheden van den secretaris bestonden in hoofdzaak uit het, zoowel mondeling als schriftelijk, geven van raad en voorlichting aan personen, die door de dagbladen kennis hadden gekregen van de oprichting van het Informatiebureau en zich tot hem vervoegden om inlichtingen.

De verstrekte inlichtingen hadden bijna uitsluitend betrekking op Oost-Indië en werden, van af Juli t/m December 1909, gegeven aan 296 personen, waarvan 9 behoorden tot het vrouwelijk geslacht. Zij betroffen verschillende werkkringen, in hoofdzaak administratieve betrekkingen bij het Gouvernement en plaatsingen op eene landelijke onderneming of in den handel.

Aan eenige der aanvragers kon het Informatiebureau zelfs zijne hulp verleenen tot eene plaatsing in Indië, hoewel het verstrekken van eene positie niet bepaaldelijk het doel is, waarnaar het bureau streeft.

Namens de Commissie:
E. van Assen, Voorzitter.
J. L. v. Gennep, Secretaris.

Officiëele Berichten.

Uit de Javasche Courant van 18 Maart 1910.

Benoemingen, enz.

Verleend: een jaar verlof aan den Directeur van Binnenl. Best. S. de Graaff en aan den opzichter B. O. W., J. F. Ch. van Goch.

Ontslagen: eervol de klerk te Buitenzorg J. A. N. Leidelmeijer.

Benoemd: tot lid van den gewestel. raad van Pasoeroean L. Schol; tot ambtenaar bij de in- en uitvoerrechten J. A. van der Meij; tot resident van Pekalongan H. D. A. Obertop; tot commies te Makassar C. B. Cramer; tot secretaris van de wees- en boedelkamer te Padang J. A. H. Misero.

Ontslagen: op verzoek eervol de ass.-wedono van Soemberloeloe Mas Atmoredjo.

Geplaatst: in het gouv. Celebes en Onderh. de controleur V. Obdeijn; in de res. Oostkust van Sumatra R. A. P. Krauss.

Toegelaten: als apothekersbediende in Ned.-Indië Mej. A. J. Sloot.

Geplaatst: in de res. Kedoe de opzichter B.O.W., A. L. P. Luijks; in Semarang J. A. Overdorp; in Banjoemas B. C. Dijkstra en J. F. Ch. Palm; in Batavia Ch. Gottenkieny; in het gouv. Celebes en Onderh. A. Honig.

Uit de Javasche Courant van 22 Maart 1910.

Benoemingen, enz.

Verleend: een jaar verlof aan Dr. A. J. A. Prange te Soerabaja en aan den houtvester Ch. S. Lugt.

Ontslagen: op verzoek eervol de klerk C. J. de Fretes en B. R. M. Roso; de commies te Soerabaja P. H. Eekhout.

Benoemd: tot voorzitter van de landraden te Garoet enz. Mr. J. C. E. Cambier; tot opzichter B. O. W., J. Ph. Houthuijsen; tot controleur bij het B.B., A. F. A. van Zijll de Jong; tot lid van den Raad van Justitie te Padang Mr. G. N. Bouma; tot substituut-off. van justitie bij den Raad van Justitie te Semarang Mr. H. W. E. Klomp; tot voorzitter van de landraden te Rembang en Blora Mr. J. Elshout; tot griffier van den Raad van Justitie te Batavia Mr. H. G. P. Duijfjes.

Geplaatst: in de res. Oostkust van Sumatra de ambtenaar W. Middendorp.

Benoemd: tot contr. in de res. Oostk. v. Sum. H. E. K. Ezerman.

Verleend: een jaar verlof aan den onderluitenant G. van Zadelhoff.

Bevorderd: tot off. van gezondheid 1e klasse J. M. Knipscheer.

Benoemd: tot plaatselijk commandant te Batavia de luitenant-kolonel A. K. A. Gijsberti Hodenpijl.

Overgeplaatst: naar Tjalang de 1e luitenant A. V. Buijs; naar het 12e bataljon de onderluitenant J. van Renesse van Duivenbode.

Lijst van aangekomen en vertrokken Passagiers uit en naar de Indiën.

Aan boord ss. „Tambora", van de Rotterd. Lloyd, dat 14 dezer van Batavia vertrok, hebben zich naar Nederland ingescheept de leden der Nieuw Guinea-Expeditie.